

TEXTMEDIA

NEDERPOP: MET HART EN ZIEL

Website bij Teleac TV-serie (2003)

Over de televisieserie

Nederpop: Met hart en ziel is een serie van acht afleveringen over de geschiedenis van de Nederlandse popmuziek. Vrijwel alle grote namen uit de Nederlandse popmuziek komen aan het woord. De interviews worden afgewisseld met unieke archiefbeelden. De programma's laten zien hoe popmuziek kleur geeft aan onze samenleving en welke rol de Nederlandse muzikanten daarin spelen.

Deze serie werd gemaakt in samenwerking met het Nationaal Pop Instituut en kwam mede tot stand dankzij een financiële bijdrage van Sena en het ThuisKopie Fonds.

The screenshot shows the website interface for 'Nederpop: Met hart en ziel'. At the top right, there is a search bar with the text 'Zoek' and a 'help | contact' link. Below the search bar is a navigation menu with links for 'Home', 'Programma's', 'Uitzendingen', 'Bestellen', 'Over de organisatie', and 'Sitemap'. A sidebar on the left contains a 'Thema's' section with categories like 'Wetenschap', 'Cultuur en taal', 'Cultuur en geschiedenis', 'Gezondheid', 'Samenleven', 'Opvoeding en onderwijs', 'Hobby en vrije tijd', and 'Werk'. Below this is a 'Programma' section with sub-sections like 'Afleveringen', 'Rock-'n-roll in de polder', 'De beat explosie', 'Nederpop veroverd de wereld', 'Disco of Jongeren centrum', 'Pop in je moerstaal', 'House in Holland', 'Een smeltkroes van culturen', 'Subcultuur en marketingmachine', 'Producten', and 'Tijdljn'. The main content area features the title 'Cultuur en geschiedenis' and 'Nederpop: Met hart en ziel Een geschiedenis van de Nederlandse popmuziek'. A 'Tijdljn Nederpop' box contains a description of the series. Below this is a table of broadcast dates and times, and a 'Volledig overzicht uitzendingen Nederpop: Met hart en ziel' link. At the bottom, there is a 'Tijdljn' section with a description and a link to the online encyclopedia of the National Pop Institute, and a 'Samenwerkingsverband' section with a description and a link to the National Pop Institute.

Uitzendingstippen van: Nederpop: Met hart en ziel			
wo. 12 apr	16:10 - 16:35 uur	Ned. 1	Rock-'n-roll in de polder
wo. 19 apr	16:10 - 16:35 uur	Ned. 1	De beat explosie
wo. 26 apr	16:10 - 16:35 uur	Ned. 1	Nederpop veroverd de wereld
wo. 3 mei	16:10 - 16:35 uur	Ned. 1	Disco of Jongeren centrum

Aflevering 1: Rock-'n-roll in de polder (1957-1964)

Lichte muziek klinkt voorgoed anders als Eddie Christiani in 1939 als eerste Europeaan een elektrische gitaar ter hand neemt. Aan zijn hegemonie komt een einde met de opkomst van de rock-'n-roll in de tweede helft van de jaren vijftig en de eerste tienersterren in de vroege jaren zestig.

Aflevering 2: De beat explosie (1964-1969)

Het bezoek van The Beatles aan Nederland in 1964 inspireert talloze jongeren om zelf een band te beginnen. Beat maakt al snel plaats voor een veelheid van stijlen: soul, psychedelica, blues en rock.

Aflevering 3: Nederpop veroverd de wereld (1970-1974)

Aanvankelijk is nederpop vooral imitatie. Eind jaren zestig wordt de muziek echter zo goed dat de ene na de andere Nederlandse band doorbreekt in het buitenland, tot aan de Verenigde Staten toe.

Aflevering 4: Disco of Jongerencentrum (1974–1987)

Met het verdwijnen van de zeezenders Veronica en Radio Noordzee in 1974 verdwijnt de infrastructuur voor de artistiek verantwoorde en succesvolle nederpop. Muzikanten worden voor de keuze gesteld: het commerciële circuit in of de alternatieve jongerencentra.

Aflevering 5: Pop in je moerstaal (1960-2003)

Vanaf de jaren zestig is popmuziek een universeel medium voor jongeren over de hele wereld. Daarin is de voertaal Engels. Maar al snel realiseren muzikanten zich dat voor het Nederlandse publiek de boodschap in de eigen taal duidelijker overkomt.

Aflevering 6: House in Holland (1960-2003)

Op de meeste popmuziek kun je prima dansen. Met disco en house ontstaan er stijlen die echter specifiek bedoeld zijn voor de dansvloer. Waar rock gedomineerd wordt door Engeland en Amerika, zijn het in de dance de West-Europeanen die de dienst uitmaken.

Aflevering 7: Een smeltkroes van stijlen (1957-2003)

In de handelsnatie Nederland hebben buitenlandse muziekculturen altijd al een grote rol gespeeld, met name die van de voormalige koloniën. Deze smeltkroes van stijlen brengt een aantal nieuwe geluiden voort, die tot ver in de wereld weerklank vinden.

Aflevering 8: Subcultuur en marketingmachine (1988-2003)

Popmuziek is massacultuur en subcultuur tegelijk. De underground voedt de commerciële markt telkens weer met nieuwe ideeën. In de jaren negentig maakt popmuziek een enorme schaalvergroting door en groeit de muziekwereld uit tot een echte industrie met bijbehorende marketingtechnieken en structuren.

Aflevering 1: Rock-'n-roll in de polder**1957-1964**

In deze eerste aflevering wordt uitgebreid aandacht besteed aan de pioniers van de Nederpop. In 1939 introduceert Eddy Christiani de elektrische gitaar in Europa en scoort als eerste Nederlander een hit in Amerika met het nummer Sucu Sucu.

Na de Tweede Wereldoorlog neemt de Amerikaanse invloed op de popcultuur verder toe. De rock-'n-roll-rage waait in 1955 over naar Europa. Popmuziek en het imago van de sterren gaan een rol spelen bij de identificatie van jongeren. De gevestigde orde moet er niets van hebben.

Het duurt dan ook tot 1959 tot er een radioprogramma voor jongeren komt: Tijd Voor Teenagers van de VARA. Dit programma brengt de meeste Nederlandse jongeren voor het eerst in aanraking met popmuziek.

Onder Indische jongeren is de Amerikaanse populaire cultuur al veel langer ingeburgerd. De indorock van de Tielman Brothers kan zich meten met de Amerikaanse rock-'n-roll. Hun opwindende liveshow levert hen ook buiten Nederland volle zalen op, maar de groep wordt niet gedraaid op de radio. Hierdoor blijft plaatsucces uit. De zoetgevooisde pop van Blue Diamonds slaat wel aan in Hilversum. Het zelfgeschreven Ramona wordt in 1960 zelfs een wereldhit. Rob de Nijs breekt door met Ritme Van De Regen, een cover van de Cascades.

De Nederlandse pioniers kopiëren wel de vorm, maar niet de rauwheid van de rock-'n-roll. Pas in 1960 verschijnt de eerste echte Nederlandse rockplaat: Kom Van Dat Dak Af. Peter Koelewijn scoort er in de zomer van 1960 een grote hit mee.

Radio Veronica duikt in het gat in de markt en start in april 1960 met uitzendingen vanaf de Noordzee met een programma dat voornamelijk bestaat uit popmuziek. Ook de platenmaatschappijen ontdekken de jongerenmarkt en organiseren talloze talentenjachten.

Aflevering 2: De beat explosie

1964-1969

Het succes van Radio Veronica en de ongekende populariteit van de Beatles brengen de beat in Nederland tot bloei. Den Haag is de bakermat van de nederbeat. The Motions en de Golden Earrings zijn de eerste Haagse beatgroepen die landelijk doorbreken. Hun succes inspireert ook andere bands. Platenmaatschappijen spelen handig in op de beetrage en contracteren veel groepen. Ook Amsterdam heeft een omvangrijke beatscene, met The Outsiders als belangrijkste vertegenwoordiger.

Ondertussen begint de Nederlandse popcultuur steeds meer van haar onschuld te verliezen. Jongeren stellen kritische vragen bij het materialisme van de wederopbouw en de politiek van het 'heilige' Amerika. Boudewijn de Groot zingt geëngageerde nummers als Meneer De President.

De door de kerk bepaalde normen en waarden worden ter discussie gesteld. Vrijere omgangsvormen, de seksuele revolutie en emancipatie winnen terrein. Popmuziek wordt gemeengoed en eind jaren zestig heeft elk dorp wel een discotheek en een open jongerencentrum, waar op zaterdagavond een band optreedt. De opbloeiende popcultuur en lossere normen zorgen voor een generatiekloof.

De ontwikkelingen in de popmuziek van de jaren zestig gaan snel. Het echte beatgeluid houdt maar twee jaar stand. Gaandeweg klinkt de invloed van blues, soul en vooral rock meer door. Popmuziek waaiert in verschillende stijlen uiteen en er ontstaat een verschil tussen hitparadepop en albumrock. Cuby and the Blizzards scoort een aantal hits, maar is bovenal een echte albumgroep. Hun elpees Desolation en Groeten Uit Grollo zijn de eerste klassieke Nederpop-albums.

Rockmuziek kent ook in Nederland al snel een groot aantal substromingen, zoals psychedelische rock, countryrock en hardrock. Ondertussen heeft de Golden Earring in 1969 vaste voet aan de grond gekregen in Amerika, waarmee de ambitie groeit om een echte rockgroep te worden.

Aflevering 3 Nederpop veroverd de wereld

1970-1974

Als in 1970 Shocking Blue met Venus de eerste plaats van de Amerikaanse hitparade haalt zijn de ogen van de internationale muziekwereld op Nederland gericht. Ook de George Baker Selection, Tee-Set en Mouth & MacNeal scoren grote internationale hits. Het buitenlandse succes van Nederlandse bands werkt als een katalysator. Nederpop groeit uit tot een succesvol exportproduct. En met het succes groeit het zelfvertrouwen: Nederlandse bands gaan steeds eigener klinken.

De schaalvergroting die rockmuziek meemaakt wordt het best geïllustreerd door de eerste popfestivals: Woodstock brengt honderdduizenden jongeren op de been. Ook in ons land vinden vanaf dan popfestivals plaats. De Hollandse variant op Woodstock vindt plaats in de zomer van 1970 in het Rotterdamse Kralingse Bos.

Veel Nederlandse symfonische rockgroepen groeien uit tot internationaal bekende namen. Earth & Fire breekt internationaal door met een mix van psychedelica, pop en symfonische rock. De meest succesvolle Nederlandse symfonische rockgroep is Focus rond als gitarist Jan Akkerman en toetsenist Thijs van Leer. In 1973 haalt het nummer Hocus Pocus de Amerikaanse top 10.

Ook de Golden Earring lukt het internationaal voet aan de grond te krijgen. In 1969 en 1970 toert de band door Amerika. De grote doorbraak volgt als de band op tournee gaat door Amerika met The Who. In 1974 groeit Radar Love uit tot een wereldhit. De populariteit van de Golden Earring neemt in Amerika enorme vormen aan.

Aflevering 4 Disco of jongerencentrum

1974-1987

In het succes van de Nederpop spelen de commerciële radiozenders Veronica en Noordzee een sleutelrol. De zeezenders maakten zich sterk voor Nederlandse popmuziek, maar die steun heeft ook schaduwkanten. De zakelijke verstrengelingen van de zeezenders resulteren in maffiose toestanden, met als dieptepunt een bomaanslag op het zendschip van Radio Noordzee in 1971, gepleegd in opdracht van Veronica. Hierdoor komt er een eind aan het gedoogbeleid van de regering en in 1974 worden de zeezenders tenslotte uit de lucht gehaald.

Het verdwijnen van de zeezenders betekent dat de succesvolle rockgroepen geen steun meer krijgen. Hilversum 3 draait uitsluitend makkelijk in het gehoor liggende muziek. Veel groepen laten zich leiden door de smaak van het grote publiek en de hits van midden jaren zeventig klinken veel commerciëler dan die van de Haagse rockgroepen van een paar jaar daarvoor.

Het alternatieve publiek zoekt haar toevlucht tot de jongerencentra, waar de live-muziek floreert. Bands als Herman Brood & His Wild Romance en Gruppo Sportivo hebben veel succes in het clubcircuit en inspireren talloze jongeren om ook een band te beginnen. De radio besteedt nauwelijks aandacht aan de bands in het clubcircuit, waardoor er bij platenmaatschappijen weinig animo is om te investeren in deze groepen.

De niet commerciële aanpak van de Nits vertraagt de doorbraak aanzienlijk, maar de band blijft zijn ideale trouw. Succes blijft niet uit en in de tweede helft van de jaren tachtig scoren de Nits ook over de grens hits en groeien uit tot de grootste Nederlandse band van dat moment.

Op het eerste gezicht gaat het in de jaren tachtig uitstekend met de Nederlandse popmuziek. Behalve de Nits en de Golden Earring, die met Twilight Zone de tweede Amerikaanse hit scoort, doen meer bands het goed in het buitenland. Feitelijk is de situatie minder rooskleurig. Door de economische crisis halveert tussen 1978 en 1986 de Nederlandse platenmarkt. Jong talent komt nauwelijks meer aan bod. Door bezuinigingen worden ook veel poppodia gesloten. Jonge muzikanten brengen hun muziek zelf uit op kleinschalig verspreide cassettes en elpees. Dit alternatieve circuit is op radio en tv nauwelijks te vinden. Alleen de gevestigde bands weten zich te handhaven.

Aflevering 5: Pop in je moerstaal

1960-2003

Traditioneel werd altijd in het Nederlands gezongen. De eerste Nederlandse rock-'n-roll plaat, Kom Van Dat Dak Af van Peter Koelewijn, is dan ook Nederlandstalig. Maar als in 1964 de Beatles de wereld veroveren ontstaat bij de beatgeneratie en hippies de overtuiging dat nummers gezongen moeten worden in een universele taal: het Engels.

Hoewel Boudewijn de Groot een aantal hits scoort met zijn Nederlandstalige protestliederen, besluit hij uiteindelijk toch over te stappen naar het Engels. Op de radio wordt buiten het levenslied nauwelijks aandacht besteed aan Nederlandstalige muziek. Ook in de jaren zeventig ontmoeten artiesten die in het Nederlands zingen de nodige scepsis. De Achterhoekse band Normaal maakt een statement tegen de

vooroordelen over Nederlandstalige muziek door in dialect te zingen. Maar het duurt tot begin jaren tachtig voordat Nederlandstalige muziek weer door een breed publiek gedragen wordt.

In 1981 breekt Doe Maar door met de single Sinds 1 Dag Of 2. In de slipstream van de Doe Maar-rage zijn ook andere Nederlandstalige bands succesvol. Groepen als Het Goede Doel, De Frank Boeijen Groep, Toontje Lager of Het Klein Orkest worden plotseling opgepikt door de radio en de grote platenmaatschappijen.

Als Doe Maar stopt zijn veel platenmaatschappijen in eerste instantie huiverig voor investeringen in Nederlandstalige bands. Maar de basis die is gelegd door Doe Maar en andere Nederlandstalige groepen is sterk genoeg. Er ontstaat zelfs een geluid dat typerend wordt voor de Nederlandstalige rock: een drijvende beat, een lyrische tekst en rauw aangezette zang. De Dijk, Van Dik Hout en The Scene scoren grote hits.

Zingen in het Nederlands wordt haast een voorwaarde voor succes, merkt ook Marco Borsato. Zijn carrière begint pas goed als hij van het Italiaans overstapt op Nederlandstalige teksten. Het succes van de Nederlandstalige pop opent ook de deuren voor groepen en artiesten die in de streektaal zingen. Normaal is plotseling geen uitzondering meer en ook groepen als Rowwen Hèze, Skik, De Kast en Bløf breken door.

Aflevering 6: House in Holland

1960-2003

In de jaren '60 worden veel cafés omgebouwd tot disco in de hoop veel jeugdig en danslustig publiek te trekken. De populariteit van de discotheek neemt, ook in Nederland, een enorme vlucht. Begin jaren '70 smelten soul en funk samen tot een nieuw genre dat gemaakt is voor de dansvloer: disco. Donna Summer's I Feel Love is dé danshit van 1977.

In de Verenigde Staten zijn het in de jaren tachtig vooral dj's die de mogelijkheden van de elektronica ontdekken. Als de discorage verflauwt bewerken ze discoplatten met drumcomputers en synthesizers. De muziek op deze remixen noemt men in Chicago house: naar een oud woord voor 'zaal' en de discotheek The Warehouse. In Detroit gebruikt men de term techno terwijl men het in New York garage noemt, naar de ruimte waar de feesten worden gegeven.

In Londen groeien illegale dansfeesten uit tot een ware cult. Ze worden acid parties genoemd, een naam die verwijst naar de modedrug XTC die er veelvuldig wordt gebruikt. Al snel waait de rage over naar de grote steden in Nederland. Begin 1988 dringen de eerste houseplaten door tot de Nederlandse hitparade. De zomer van dat jaar gaat de geschiedenis in als de tweede 'summer of love'.

Het gevoel van saamhorigheid binnen de housescene duurt niet lang. Al snel ontstaat er een scheiding der geesten. In de hippe Amsterdamse discotheken wordt melodieuze club house gedraaid, ook wel mellow genaamd. Op de grote feesten en in Rotterdamse clubs wordt gedanst op harde en snelle techno. Maar het grote publiek trekt niet zo'n scherpe scheiding en luistert naar de talloze eurohouse hits, zoals No Limit van 2 Unlimited. De commerciële eurohouse wordt ingehaald door een nieuwe trend: trance. De trance die in de hitparade terechtkomt is weinig anders dan een liedje met een dansbeat, maar is wel erg succesvol.

Er blijft echter een grote underground scène voor hardcore techno bestaan. Hieruit ontwikkelt zich een nieuw genre, dat specifiek Nederlands genoemd mag worden: gabber. Het genre kenmerkt zich door een keiharde productie en enorm hoog tempo. Halverwege de jaren negentig komen breakbeats op, meestal gebaseerd op ritmes uit oude funkplaten. Er ontstaan diverse subgenres: jungle, big beats, chemical beats (naar de Britse Chemical Brothers) en broken beats.

Rond de dansmuziek ontstaat in de jaren negentig een hele industrie. De feesten worden steeds groter: Thunderdome, Mystery Land en Dance Valley trekken vele tienduizenden bezoekers. Organisator van dansfeesten ID&T groeit uit tot een multinational. Tegelijkertijd hebben Nederlandse dj's internationaal veel succes. Zo wordt Tiësto door het toonaangevende DJ Magazine uitgeroepen tot 's werelds beste dj en scoort Junkie XL tot ieders verrassing een wereldhit met zijn Elvis-remix A Little Less Conversation.

Aflevering 7: Een smeltkroes van culturen

1957-2003

Nederland is als klein handelsland een plek waar veel culturen samenkomen. Die openheid zorgt voor een vruchtbare voedingsbodem voor popmuziek. De eerste popmuziek in Nederland is indorock, rock-'n-roll gespeeld door mensen die vlak na de oorlog uit de voormalige kolonie Indonesië naar ons land kwamen. In de jaren zestig en zeventig komen grote groepen Surinamers en Antillianen naar ons land. In de grote steden worden steeds meer dansfeesten gehouden waar genres als kaseko, reggae en latin worden gedraaid. Incidenteel dringen artiesten uit dit circuit door tot de hitparade.

Halverwege de jaren zeventig krijgt de groep Massada landelijke bekendheid. De band bestaat uit tweede generatie jongeren uit de Molukken, een provincie in Indonesië. Het grote succes voor Massada komt in 1981 als de groep een nummer één-hit scoort met Sajang-é.

Candy Dulfer verkeert van jongs af aan tussen tal van culturen en speelt met iedereen samen, onder andere met Prince. Hij nodigt haar uit om mee te spelen op zijn album 'Graffiti Bridge' – het begin van een jarenlange samenwerking die resulteert in meer studiowerk en optredens. In 1989 scoort Candy Dulfer een wereldhit met Lily Was Here, dat ze opneemt met Dave Stewart, de gitarist van The Eurythmics.

Urban Dance Squad staat met een opzweepende mix van heavy rock, funk en hiphop aan de wieg van een nieuw genre: crossoverrock. De band mengt verschillende stijlen; de muziek zelf is een smeltkroes van culturen. Al voordat Urban Dance Squad een plaat maakt is de band een sensatie. Het album Mental Floss For The Globe is een internationaal succes.

De invloeden van buitenaf maken veel Nederlandse muzikanten bewuster van hun eigen wortels. The Nits verwerken typisch Hollandse beelden in hun songs, clips en platenhoezen. Niet alleen de veranderingen in Nederland, maar ook het vele spelen in het buitenland maken The Nits bewust van hun afkomst.

Rowwen Hèze combineert Limburgse volksmuziek juist met buitenlandse invloeden zoals Ierse folk, Poolse polka's en tex-mex uit het zuiden van de Verenigde Staten. Dat leidt tot een uniek eigen geluid.

De meeste allochtone jongeren staan met één been in de cultuur van het geboorteland van hun ouders en met het andere in de Westerse popcultuur. In de jaren negentig luisteren ze vooral naar R&B, sinds de jaren negentig de verzamelnaam voor de moderne zwarte popmuziek die haar wortels heeft in de Amerikaanse soul, rap en hiphop.

In de jaren negentig groeit hiphop vanuit de zwarte subcultuur uit tot een nieuwe universele poëzie voor jongeren. Overal vertalen jongeren deze nieuwe vorm naar hun eigen taal en situatie. Osdorp Posse en Brainpower zijn boegbeelden van de Nederlandse hiphop scène.

Aflevering 8: Subcultuur en marketingmachine

1988-2003

Popmuziek is massacultuur en subcultuur tegelijk. De underground voedt de commerciële markt telkens weer met nieuwe ideeën. In de jaren '90 maakt popmuziek een enorme schaalvergroting door en groeit de muzikewereld uit tot een echte industrie met bijbehorende marketingtechnieken en structuren.

Halverwege de jaren '80 ziet het er niet zo goed uit voor de Nederlandse popmuziek. Platenmaatschappijen investeren door de tegenvallende verkopen nauwelijks meer in rockbands van eigen bodem. Fatal Flowers en Claw Boys Claw zijn razend populair in het live-circuit, maar dringen niet door tot het grote publiek.

Maar begin jaren negentig keert het tij. De introductie van de cd zorgt voor stijgende omzetten in de platenindustrie. Een nieuwe subsidieregeling zorgt ervoor dat ook het clubcircuit uit het dal klimt. Een van de groepen die naar boven komt drijven is Bettie Serveert. Hun alternatieve gitaarpop slaat ook aan bij kleinere radiostations in de Verenigde Staten. Hoewel Bettie Serveert voor volle zalen speelt, bereikt de groep nooit de hitparade.

In de popmuziek doet het doelgroepdenken haar intrede. Binnen verschillende generaties wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen subculturen waar een bepaald type muziek en imago bij past. Televisietalentenjachten als Starmaker leveren op maat gesneden sterren af. De omloopsnelheid van dit soort artiesten is hoog: twee jaar na de oprichting verdwijnt K-Otic uit beeld en is de aandacht alweer gericht op de sterren die het programma Idols voortbrengt.

In de loop van de jaren negentig gaat de Nederlandse muziekindustrie steeds professioneler opereren met een eigen clipzender, een eigen congres, een professionele vakopleiding en steeds slimmere methoden om jong talent te ontdekken. De constante aanwas van jong talent illustreert hoe popmuziek is geëvolueerd van een subcultuur tot een marketingmachine.

Rond het millennium blijken enkele steden duidelijke broedplaatsen van talent. In Tilburg wordt in 1998 de rockacademie geopend. Uit deze stad komt Krezip, een jonge band die doorbreekt met de single I Would Stay. Rond het Eindhovense kernpodium De Effenaar ontstaat een levendige scène die veel talent voortbrengt. Popstad nummer één is echter Den Haag, die in de tweede helft van de jaren negentig grote namen als Anouk en Kane voortbrengt.

Ondanks de vercommercialisering van de muzikewereld blijven onafhankelijke platenlabels zoals Excelsior kleine, alternatieve bands een kans geven. Sommige bands slagen er in via een alternatieve weg een eigen publiek op te bouwen. De Kift komt voort uit de punkscene maar maakt naam in het theater. The Ex verkoopt zelf haar platen en treedt op via een wijdvertakt internationaal netwerk van liefhebbers, die elkaar op de hoogte houden via internet.